

УДК 811.161.2'42
DOI <https://doi.org/10.32782/bsps-2023.1.6>

ЕПІТЕТНА ОБ'ЄКТИВАЦІЯ ЕТНОКУЛЬТУРНИХ КОДІВ

Алла Романченко

доктор філологічних наук, професор,
професор кафедри української мови та мовної підготовки іноземців
Одеського національного університету імені І. І. Мечникова
вул. Дворянська, 2, Одеса, Україна
orcid.org/0000-0001-6870-2429
Scopus ID 57225146595
e-mail: apromanchenko@ukr.net

Анотація. Осмислення світу та його інтерпретація часто відбувається завдяки різним тропам. Виявлення етнокультурних параметрів у тропях, зокрема в епітетах, є важливим аспектом антропоцентричних студій. Тропеїчна система виразно репрезентує своєрідність мовомислення етносу. Пропонована розвідка зорієнтована на встановлення конотативної природи епітетів, етнокультурної семантики та їхньої характеристики як індикатора етнокультурного коду. Мета статті – кореляція фольклорної епітетики з етнокультурними кодами українців. Для досягнення мети розв'язано такі завдання: 1) зафіксовано епітетні сполуки; 2) проаналізовано епітети в межах тропів осі псевдототожності; 3) визначено етнокультурні параметри епітетів у піснях про кохання.

Об'єкт дослідження – художнє мовлення родинно-побутової лірики, предмет – особливості відбиття етнокультурних уявлень за допомогою епітетної системи. Джерельною базою розвідки послугувала збірка «Українські народні пісні: родинно-побутова лірика».

Узуально-асоціативні епітети як постійні епітети фольклорного тексту репрезентують різноманітні етнокультурні коди українського народу, зафіксовані в піснях про кохання. Такі пісні різні за тематикою, оскільки описують дівочу вроду, побачення, вірне кохання, ревності, зраду, розлуку, невірне кохання, сварки тощо.

Семантичний арсенал епітетів у піснях незначний, переважають ад'єктиви зі значенням кольору. Спектр епітетів за формою доволі різноманітний, оскільки в межах досліджуваних сполук функціують різні форми прикметників. Позитивної конотації епітети набувають завдяки словотвірним афіксам, що додають відтінків нестлиивості, лагідності, співчуття, урочистості тощо.

У зібраному й проаналізованому матеріалі реалізовано антропний, флористичний, фаунонімний, артефактний коди, що ґрунтуються на епітеті як тропі осі псевдототожності. Найширше втілено антропний етнокультурний код, який охоплює уявлення про дівчат і хлопців, сформовані за допомогою колористичних епітетів, виражених якісними прикметниками. Меншою мірою вони затребувані у відтворенні флористичного, фаунонімного та артефактного етнокультурних кодів.

Ключові слова: тропеїчна система, епітет, ад'єктив, семантика, родинно-побутова лірика, пісня.

EPITHETIC OBJECTIVATION OF THE ETHNO-CULTURAL CODES

Alla Romanchenko

Doctor of Philology, Professor,
Professor of the Ukrainian Language and Foreigners' Language Training Department,
Odesa I. I. Mechnikov National University
2, Dvoryanska Str., Odesa, Ukraine
orcid.org/0000-0001-6870-2429
Scopus ID 57225146595
e-mail: apromanchenko@ukr.net

Abstract. The understanding of the world and its interpretation are vividly reflected by the people with the help of tropes. The identification of ethnocultural parameters in tropes, particularly in epithets, is an important aspect of anthropocentric studies. The trope system clearly represents the peculiarity of the linguistic thinking of an ethnos. The research is aimed at identifying the connotative nature of epithets, their ethno-cultural semantics and their characteristics as an indicator of the ethno-cultural code.

The purpose of the article is to correlate folklore epithets with ethnocultural codes of Ukrainians. To achieve this, the following tasks were solved: 1) epithet phrases were detected; 2) epithets within the tropes of the axis of pseudo-identity were analyzed; 3) ethnocultural parameters of epithets in love songs are defined.

The object of the research is the artistic speech of family and household lyrics, the subject is the peculiarities of reflecting ethnocultural ideas using the epithet system. The collection "Ukrainian folk songs: family and household lyrics" served as the source base.

Usual-associative epithets as permanent epithets of the folklore text represent various ethno-cultural codes of the Ukrainian people recorded in love songs. Such songs are different in subject matter, as they describe girlish beauty, dating, faithful love, jealousy, betrayal, separation, unfaithful love, quarrels, etc.

The semantic arsenal of epithets in these songs is insignificant, adjectives with the meaning of color prevail. The spectrum of epithets is quite diverse in form, since different forms of adjectives function within the studied compounds. Epithets acquire a positive connotation due to word-forming affixes that add shades of caressing, gentleness, compassion, solemnity, etc.

In the collected and analyzed material, anthropic, floristic, faunonymous and artifactual codes are implemented, based on the epithet as a trope of the axis of pseudo-identity. Anthropic ethno-cultural code is embodied most widely, it covers ideas about girls and boys, formed with the help of coloristic epithets expressed by qualitative adjectives. To a lesser extent, they are in demand in the reproduction of floristic, faunal and artifactual ethnocultural codes.

Key words: *trope system, epithet, adjective, semantics, family and household lyrics, song.*

Постановка проблеми. Етнолінгвістичне опрацювання тропеїчної системи забезпечує розвиток надважливого напрямку досліджень у межах антропоцентричної парадигми. Вивчення національної специфіки на матеріалі фольклору уможливорює глибше розуміння українського характеру, його переваг та недоліків, його вже відомих і можливих відповідей на історичні виклики, сприяє розумінню перспектив нашого народу, який у різні складні періоди виявляв волелюбність, незламність, жагу до справедливості, прагнення до демократичного устрою життя. Відомо, що осмислення світу, його інтерпретування народом яскраво відбивають тропи як знаки мови, мислення й культури, а виявлення етнокультурних параметрів у тропях, зокрема епітетах, є важливим аспектом студій у сучасній антропоцентричній парадигмі. Реконструювання традиційної картини світу – одне із завдань етнолінгвістики. Саме в цьому вбачаємо **актуальність** нашого дослідження.

Мета і завдання статті. Метою нашої розвідки є кореляція фольклорної епітетики з етнокультурними кодами українців. Досягнення поставленої мети передбачало розв'язання таких завдань: 1) фіксацію епітетних словосполучень; 2) характеристику їх як тропів осі псевдототожності; 3) визначення етнокультурної специфіки епітетів у фольклорному тексті.

Об'єкт пропонованого дослідження – художнє мовлення української родинно-побутової лірики, **предмет** – особливості відбиття

етнокультурних уявлень за допомогою епітетної системи, а його **джерельною базою** послугувала збірка «Українські народні пісні: родинно-побутова лірика», де репрезентовано пісні про кохання [9].

Виклад основного матеріалу дослідження. Тропи – мовні структури, що разом з іншими одиницями репрезентують своєрідність мовомислення етносу. Основні напрями сучасних етностудій зорієнтовано на встановлення конотативної природи тропів, етнокультурної семантики, на їхню характеристику як індикаторів етнокультурних кодів [5, с. 55]. Етнокод може частково втілюватися в епітетних сполуках. У широкому розумінні епітет – будь-яке означення, що вживається для вирізнення предмета думки, для називання ознаки – чи то постійної, узвичаєної, що часто повторюється і відома мовцям, чи то особливої, оригінальної, яку помітив лише мовець і котра пов'язана з конкретним текстом та індивідуальним авторським стилем. У вузькому розумінні епітет – це художнє, емоційно-образне означення, що є не часто вживаним, але оригінальним, наповненим особистісним змістом. Таке розмежування доволі умовне, бо звичайне означення в художньому мовленні може набувати несподіваних асоціацій і сприяти створенню незабутнього свіжого образу. Яскравим прикладом цього слугують епітети в народних творах. Звичні означення *зелена* та *кам'яна* в зіставленні з іншими постійними фольклорними означеннями наповнюються своєрідним сенсом, указуючи на щось позитивне

чи негативне [1, с. 3], у такий спосіб конкретизуючи описуване й оцінюючи його. З огляду на це кажуть про дві функції, що виконують постійні епітети – орнаментальну та експресивно-емоційну [4, с. 77]. Завдяки епітетам реалізується можливість показати щось із несподіваного боку, помітити нові властивості.

У філології здавна вирізняють загально-вживані та індивідуально-авторські епітети. Останнім часом пропонують виокремлювати узуально-асоціативні та оказіонально-асоціативні одиниці [6, с. 182]. Відповідно до такого поділу постійні епітети належать до першого типу мовних засобів. Саме вони відбивають історичну пам'ять народу, його традиції та етнічне світобачення. Проаналізуємо узуально-асоціативні епітети в українській родинно-побутовій ліриці.

У піснях про кохання постає прекрасний образ української дівчини, відомої своєю вродою в усьому світі. Постійними епітетами для молоді українки є *красна, чорноброва, кароока* чи *чорноока*, наприклад: *Стоїть дівка, стоїть **красна**, // Сльози проливає* [9, с. 253–254]; *«Ти, дівчино **красна**, де ти воли пасла?»* [9, с. 199]; *Як ми в трубіці трубили, // Ми трубили, розтрубили, // **Чорноброву, чорнооку** // Ми дівчину розбудили* [9, с. 103]; *«Ой маю я **чорні брови**, // Маю **карі** очі, // Чом ти мене, козаченьку, // Любити не хочеш?»* [9, с. 126]; *Виплакала **карі** очі за чотири ночі* [9, с. 286].

Дівчина славиться русою косою (частіше) або чорними кучерями (рідко), білим (частіше) чи рум'яним обличчям (рідко), має червоні губи: *Хоч ти знайдеш з **русою** косою, // Та не знайдеш з такою красою* [9, с. 276]; *Буде твоя **руса** коса // В мене під ногою ...* [9, с. 69]; *А він твоє **біле** лице // З своїм порівняє* [9, с. 425]; *Там-то дівча, там-то очі, // Там-то брови чорні; // Там-то личко **рум'яне** // Ще й слова виборні* [9, с. 378].

Узуально-асоціативне означення *чорний* має високу активність в аналізованих піснях, функціуючи у словосполученнях *чорні брови, чорні очі, чорні вуса*. З іншими денотатами практично не сполучається. Наприклад: *«А я маю **чорні** очі, // То я втраплю й серед ночі»* [9, с. 92]; *Нехай мої **чорні** кудрі // Буйний вітер має, // Нехай мене, молоді, // Ніхто не займає* [9, с. 34]; *Ти сядеш на лавці, а я на ослоні // Та будемо ся приглядати,*

*в кого **чорні брови** [9, с. 438]; Ой так, моя мила, // Рум'яная, **чорнобрива!** [9, с. 456].*

Постійними епітетами до слова *голова* є *буйна, бідна*. Наприклад: *«Не переночую, // Бо славоному чую // Та про твою голову **буйну**»* [9, с. 32]; ***Бідна** моя головочка в тузі, // Що поламалася поличенька в плузі* [9, с. 112], а до слова *доля* – *гірка, безщасна*: *«Не плач, дівко, не плач красна, // Така твоя доленька **безщасна!** // Не плач, дівко чорноброва, // Така твоя доля: ...»* [9, с. 118].

Народ звертає увагу не лише на вроду дівчини, а й на її внутрішні якості, коли краса відходить на інший план, оскільки надважливим для українців поняттям є людяність, добра репутація дівчини: *Стала слава, стала й слава, // Стала й поговори // Да на тую дівчиноньку, // **Що чорнії брови** [9, с. 86].*

Характерними ознаками молодого хлопця є *чорні вуса* та *біле обличчя*, що свідчать про його чоловічу вроду й формують народний ідеал. Наприклад: *...Ой лихо не Петрусь, // **Біле** личко, **чорний** ус* [9, с. 116]; *«Козаченьку **чорновусий**, // Чому в тебе каптан куций?»* [9, с. 70]. Козак у народних піснях змальовується таким: *Там козак виїжджає // На конику **вороному**, // А в жупані **голубому**, // В поясині **шовковому**, // А в кивері **золотому*** [9, с. 113].

Отже, антропний етнокультурний код у піснях про кохання, об'єктивований за допомогою епітетів, охоплює уявлення про частини тіла, що нерідко розглядають як окремий етнокод – соматичний.

Як активні епітети, що найчастіше характеризують одяг українських хлопців, функціують *білий, чорний, синій, голубий, сивий*: *«Мандруй, мандруй, дівча, з нами, // З молодими козаками, // З молодими козаками, // Справим тобі два жупани, // Два жупани **голубії**, // Два перстені золотії»* [9, с. 97]; *«...Та купи ж, моя мати, сукна **голубого**, // Та покриєш, моя мати, мене молодого»* [9, с. 122]. У пісні «Хусточко ж моя» натрапляємо на кілька епітетів, застосованих щодо вказаного головного убору: *червоная, вишиваная, гаптованая, безщасная, безталанная* [9, с. 373–373]. Хустинка в цій пісні є символом туги за милим, саме їй усю журбу виливає дівчина, згадуючи коханого, адже не бажає виходити заміж за нелюбого та ще й старого.

Білий колір доволі часто згадується в описах зовнішності людини (*біле личко, білі руки, білі ноги*), вигляду рослини та предметів (*біла береза, білий камінець*), одягу та тканини (*біла сорочка, біла постіль, біла подушка*), світу (*білий світ*), житла (*біла хата*) тощо. Білий колір традиційно уособлює моральну чистоту, красу, святість, сонячне світло, земне життя [8, с. 72].

Чільне місце з-поміж названого посідає іменник *хата*: *У сусіда хата біла, // У сусіда жінка мила, // А у мене ні хатинки, // Нема щастя, нема жінки* [9, с. 67]. Багатство земель більшості областей України на білу глину зумовило традицію мастити стіни хати в білий колір. У словнику епітетів подано 65 означень, серед яких зафіксовано й чотири прикметники на позначення кольору: *біла, білява, сива, чорна* [1]. У досліджуваній збірці натрапляємо лише на узуально-асоціативний епітет *біла*, що пов'язуємо з жанром та змістом пісень.

Білий колір вважають національною прикметою українців. Біла барва символізує чистоту, психологічне здоров'я, внутрішній світ. Білий колір – універсальний маркер усього позитивного [3, с. 42]. На протизагаду білявій хаті згадується й образ дубової хати, що має негативну конотацію. Наприклад: *«Чого хата не білая?» // «Бо, знать, дубовая!» // «Бо, знать, убогая!»* [9, с. 106]. Артефактний етнокультурний етнокод об'єктивовано переважно завдяки колористичним епітетам. Крім того, функціують як постійні епітети прикметники для характеристики просторових понять, зокрема постійним епітетом до поля є ад'єктив *чисте*: *Піду я в чисте поле орати* [9, с. 439], а до дороги – *битая* або *розлога*: *Ой від Ромна до Полтави // Битая дорога* [9, с. 302]; *Тобі дорога, мені шляшок битий* [9, с. 306]; *Од Дударів до Чернишів дорога розлога* [9, с. 282]. Постають у народних піснях також інші узуально-асоціативні епітети на позначення простору й географічних об'єктів: *глибока долина, синє море, широкая вулиця, глибокий Дунай, безоднєє море, бистра річка, висока могила, широкий степ, далекий край, темні луги, гора високая, темний ліс, крутий бережок*.

У народних піснях затребуваним кольором на позначення рослин є зелений. Слово має широку валентність, сполучається із лексе-

мами вказаної тематичної групи, з-поміж яких формуються власне назви рослин та назви сукупності дерев: *дуб, явір, вільха, жито, сад, хмелиночка, діброва, гай, бір*: *Уродила мене мати в зеленій діброві* [9, с. 429]; *Під вільхою зеленою // Стояв козак з дівчиною...* [9, с. 450]; *Зеленеє жито, зелене, // Хороші гості у мене* [9, с. 263]. Зелений колір символізує рівновагу, спокій. Саме він передає уявлення про флору, поширеність дерев (їхньої сукупності) в Україні. Увагу привертають й інші кольори на позначення ягід, квітів: *Посади в головах // Червону калину* [9, с. 271]; *Терен, мати, коло хати, // В нього цвіт біленький...* [9, с. 233]; *Маєш свою жону, ох, і дрібні дітки, // А чужії зряджаєш – як рожеві квітки!* [9, с. 278]. У відповідних образах (*зелений гай, зелений явір, білий цвіт, червона калина, жовтенькі квіточки* тощо) втілюється рослинний етнокультурний код.

Типовими епітетами для коня у фольклорі є *вороний, буланний, сивий*, наприклад: *«Сідлай, хлопче, коня, // Сідлай вороного...»* [9, с. 275]; *«Приніс мене сивий кінь // До дівчини на спокій, // До дівчини-душки // На білі подушки»* [9, с. 112]. Крім вірного супутника козака – коня, натрапляємо на інші фольклорні образи тварин і птахів: *віл, вовк, голуб, орел, ворон, лебідь, сокіл, зозуля, гуси, пава*, частина з яких переосмислюється та функціює в ролі метафор: *Ой якби ж я сіра пава, // То я б крильця мала, // Тоді б свою Україну // Усю б облітала ...* [9, с. 381]. Найчастіше епітетом до назв птахів, які значно переважають у досліджуваних піснях, виступає прикметник *сивий*. Отже, у піснях про кохання атрибутиви, що реалізуються як епітети, виражають колірні параметри досить часто, зокрема й для об'єктивації тваринного етнокоду.

З огляду на досліджений фольклорний матеріал, можемо казати про закріпленість атрибутів за певними категоріями реалій та словами, що їх позначають. У такий спосіб реалізується атрибутивність як постійна риса, притаманна фольклорним образам. Артефактний культурний код активно втілюється за допомогою ад'єктивів у ролі узуально-асоціативних епітетів: *важкий камінь, гостра шабля, червоне намисто, ясні зірниці, чорна хмара, червоний шовк, сира земля, скатерті парчові, твердий камінь*.

Аналізуючи семантичні особливості епітетних конструкцій, не можна оминати форми прикметників, що беруть участь у створенні постійних епітетів. Більшість епітетів, безперечно, мають форму повних стягнених прикметників, що притаманні українській літературній мові: *білий, чорний, сірий, рідний, молодий* тощо. Особливе емоційно-оцінне забарвлення мають форми нестягнених прикметників. Зафіксовано такі з них: *чорнії, чорнявая, молодая, білеє, проклятая, бистрая, рум'янеє, солодкії, сивая, сірії, зеленоє, синєє, чорная, бідная, карії, широкая, убитая, тонкая, гонкая, старенькая, шовковая, превражая, лихая, справедливая, непорочная, червоноє, білявая, білая, пресвітлеє, красная, голубії, русявая, глибокії, буйная, золотая, новії, вечірняя, зеленая, дубовая, чумацькії*. Наприклад: *А у дівчини да чорнії брови, // А любо й подивиться* [9, с. 109]; *Не проти дня, проти нічки // Підмовляє козак прічки // Молодую дівчиноньку. // «Чи ти, милий, шляхи знаєш, // Що ти мене підмовляєш, // Молоденький козаченьку?»* [9, с. 98]; *Ішов козак дорогою, // Та й вів коня із собою // за поводи шовковії, // За удила золотії ...* [9, с. 451]; *В глибокії колодязі // Трохи я не впала* [9, с. 117]. Нестягнені форми повних прикметників широко вживані в усній народній творчості. Якщо повні прикметники належать до стилістично нейтральних форм, використуваних без жодних функційних обмежень, то нестягнені варіанти повних прикметників уживаються переважно у фольклорних та поетичних творах і слугують засобом створення урочистості, піднесеності.

Досить активними є епітети зі зменшено-пестливими суфіксами *-еньк-, -есеньк-, -ісінк-, -усінк-*. Словотворчим центром категорії суб'єктивної оцінки якості виступає суфікс *-еньк-*, виражаючи суто емоційне значення [2, с. 135]. Зафіксовано такі ад'єктиви, як *біленький, біленька, чорненький, зелененький, вороненький, солоденький* тощо. Наприклад: *«Єсть у мене черевички, обидва новенькі...»* [9, с. 122]; *Ой піду я до дірявого млина, // Чи не побачу кучерявого Василя? // Ой піду я до новенького, // Чи не побачу Василечка молоденького?* [9, с. 111]. Ад'єктиви *тонесенька, молодесенька*, що містять у морфемній структурі суфікс *-есеньк-*, виражають надмірну інтенсивність, а також виразне експресивне значення [2, с. 134]. Наприклад: *Пошию*

сорочку. // І тонесеньку, // І білесеньку... // Ой хто ж мене поцілує, // Молодесеньку? [9, с. 82].

Короткі форми прикметників, що теж є стилістично маркованими, збереглися лише від нечисленної групи прикметників та займенників чоловічого роду в однині. Вони характерні для фольклорної мови, що й спостерігаємо на прикладі родинно-побутової лірики, однак такі епітети не є поширеними тут: *зелен явір, дрібен дощик, висок лісок, рясен лист, молод козак, сиз орел: Піду в сад зелен...* [9, с. 443], *Сидить сиз голуб // із голубкою* [9, с. 443].

Семантичний спектр епітетів у народно-побутовій ліриці не надто широкий, переважають колористичні ад'єктиви. Арсенал епітетів за формою більш строкатий, оскільки в межах епітетних сполук функціують повні стягнені, повні нестягнені та короткі прикметники. Крім того, емоційно та експресивно насичені ад'єктиви в ролі епітетів можуть набувати додаткової конотації завдяки словотвірним афіксам, що «вносять» до морфемної структури слів відтінки пестливості, лагідності, співчуття, урочистості тощо, а короткі форми створюють колорит небуденності й поетичності. Сукупність епітетних сполук, актуальних у фольклорних текстах, звісно, формує певну систему та відбиває лінгвокогнітивні особливості мовної особистості [7, с. 298], у нашому випадку національної мовної особистості.

Висновки і перспективи дослідження. Етнолінгвістичний підхід до опрацювання специфіки світогляду етносу загалом та особливостей художнього мислення народу зокрема, а також до студіювання поетики експресивності надактуальний у нинішніх реаліях. Фольклорна символіка як етнокод – явище національно-специфічне. Український етнокультурний код характеризується значною кількістю народно-пісенних образів, яких немає в інших культурах. У зв'язку з тим, що він формується на тлі особливої значущості вихідної реалії за принципом різноманітних мотиваційних моделей, у яких відображено національний світогляд, можна виокремити кілька різновидів етнокультурних кодів українців. У зібраному й проаналізованому матеріалі реалізовано антропний, флористичний, фаунонімний, артефактний коди, що ґрунтуються на епітеті як тропі осі псевдототожності. *Перспективи* дослідження вбачаємо у студіюванні інших тропів, продуктивних в українській народно-побутовій ліриці.

ЛІТЕРАТУРА

1. Биби́к С.П., Єрмоленко С.Я., Пустовіт Л.О. Словник епітетів української мови. Київ : Довіра, 1988. 430 с.
2. Вихованець І., Городенська К. Теоретична морфологія української мови. Київ : Пульсари, 2004. 400 с.
3. Данилюк Н.О. Постійні епітети в мові української народної пісні. *Науковий вісник Волинського національного університету імені Лесі Українки. Серія «Філологічні науки. Мовознавство»*. 2011. № 1. С. 39–46.
4. Єрмоленко С.Я. Фольклор і літературна мова : монографія. Київ : Наук. думка, 1987. 245 с.
5. Мисик О.А. Етнічна основа тропеїчної системи Ігоря Калинця : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.01. Київ, 2018. 228 с.
6. Онопрієнко Т.М. Тропеїчні засоби реалізації прагматичної скерованості художнього тексту. *Вісник Житомирського державного університету. Філологічні науки*. 2008. Вип. 40. С. 181–185.
7. Романченко А.П. Елітарна мовна особистість у просторі наукового дискурсу: комунікативні аспекти : монографія. Одеса : Одеський національний університет імені І.І. Мечникова, 2019. 541 с.
8. Рудь О.М., Горбатенко І.С. Функціонування тропеїчних засобів у поетичних текстах Сергія Жадана. *Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія «Філологія. Журналістика»*. 2022. Т. 33 (72). № 5. Ч. 1. С. 70–75.
9. Українські народні пісні: родинно-побутова лірика. Київ : Дніпро, 1964. 586 с.

REFERENCES

1. Bybyk, S.P., Yermolenko, S.Ya., Pustovit, L.O. (1988) Slovnnyk epitetiv ukrainskoi movy [Dictionary of epithets of the Ukrainian language]. Dovira, Kyiv, 430 p. [in Ukrainian].
2. Vykhovanets, I., Horodenska, K. (2004) Teoretychna morfolohiia ukrainskoi movy [Theoretical morphology of the Ukrainian language]. Pulsary, Kyiv, 400 p. [in Ukrainian].
3. Danyliuk, N.O. (2011) Postiini epiteti v movi ukrainskoi narodnoi pisni [Permanent epithets in the language of Ukrainian folk songs]. *Naukovyi visnyk Volynskoho natsionalnoho universytetu imeni Lesi Ukrainky. Seriiia Filolohichni nauky. Movozaavstvo*, № 1, pp. 39–46 [in Ukrainian].
4. Yermolenko, S.Ya. (1987) Folklor i literaturna mova: monohrafiia [Folklore and literary language : monograph]. Nauk. dumka, Kyiv, 245 p. [in Ukrainian].
5. Mysyk, O.A. (2018) Etnichna osnova tropeichnoi systemy Ihoria Kalyntsia: dys. ... kand. filol. nauk: 10.02.01 [The ethnic basis of the trope system of Ihor Kalinets: author's thesis: 10.02.01]. Kyiv, 228 p. [in Ukrainian].
6. Onopriienko, T.M. (2008) Tropeichni zasoby realizatsii prahmatychnoi skerovanosti khudozhnoho tekstu [Trope means of realization of the pragmatic orientation of the artistic text]. *Visnyk Zhytomyrskoho derzhavnoho universytetu. Filolohichni nauky*, Vyp. 40, pp. 181–185 [in Ukrainian].
7. Romanchenko, A.P. (2019) Elitarna movna osobystist u prostori naukovooho dyskursu: komunikatyvni aspekty: monohrafiia [Elitist linguistic personality in the space of scientific discourse: communicative aspects: monograph]. Odeskyi natsionalnyi universytet imeni I.I. Mechnykova, Odesa, 541 p. [in Ukrainian].
8. Rud, O.M., Horbatenko, I.S. (2022) Funktsionuvannia tropeichnykh zasobiv u poetychnykh tekstakh Serhiiia Zhadana [The functioning of tropeic means in poetic texts of Serhii Zhadan]. *Vcheni zapysky TNU imeni V.I. Vernadskoho. Seriiia: Filolohiia. Zhurnalistyka*. T. 33 (72), № 5. Ch. 1, pp. 70–75 [in Ukrainian].
9. Ukrainski narodni pisni: rodynno-pobutova liryka (1964) [Ukrainian folk songs: family and household lyrics]. Dnipro, Kyiv, 586 p. [in Ukrainian].